

MĚSTSKÝ ÚŘAD TIŠNOV
nám. Míru 346, 666 19 Tišnov

Odbor územního plánování

Spis. zn. S-MUTI 130/2017/OÚP-P/6
Oprávněná úřední osoba: Bc. E. Patloková

V Tišnově dne 25. ledna 2017

Římskokatolická farnost Doubravník, IČ 48899267, Doubravník 34, 592 61 Doubravník, kterou na základě plné moci zastupuje
STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, Hlinky 142c, 603 00 Brno

Městský úřad Tišnov, odbor územního plánování, agenda památkové péče, jako věcně a místně příslušný správní orgán podle ustanovení § 64 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění, jako věcně příslušný správní orgán podle ustanovení § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, (dále jen „správní řád“) a § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a jako místně příslušný správní orgán dle § 11 správního řádu, provedl řízení ve věci vydání závazného stanoviska k projektové dokumentaci dřevěných konstrukcí včetně krovu a střechy v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“ na základě žádosti, kterou podal zplnomocněný zástupce majitele objektu **Římskokatolické farnosti Doubravník, IČ 48899267**, se sídlem **Doubravník 34, 592 61 Doubravník, společnost STABIL spol. s r.o., IČ 60727012**, se sídlem **Hlinky 142c, 603 00 Brno**. Žádost byla na Městský úřad Tišnov doručena dne 2. 1. 2017. V souladu s ustanovením § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a v souladu s ustanovením § 149 správního řádu, v platném znění,

vydává

k projektové dokumentaci dřevěných konstrukcí v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“, objektu bez čp/če v městysi Doubravník, kulturní památky r. č. 34766/7-4018, na pozemku parc. č. st. 53 v k. ú. Doubravník,

ZÁVAZNÉ STANOVISKO č. 3/2017.

Opravy dřevěných konstrukcí včetně krovu a střechy kostela Povýšení sv. Kříže, objektu bez čp/če v městysi Doubravník, kulturní památky r. č. 34766/7-4018, na pozemku parc. č. st. 53 v k. ú. Doubravník, **jsou dle předložené části projektové dokumentace pro stavební povolení - dřevěné konstrukce v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“**, kterou zpracoval STABIL spol. s r.o., Hlinky 142c, 603 00 Brno, Ing. Petr Daniel, a v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, **přípustné za splnění následujících podmínek**, stanovených v souladu s § 9 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění:

- Vlastník zajistí, aby v průběhu prací byly zachovány všechny stopy po původní technologii zpracování, tesařské značky, datace, podpisy, geometrická a rozměrová značení.
- V průběhu prací umožní vlastník přístup odborných pracovníků NPÚ, oddělení průzkumů, výzkumů a dokumentací, pro možnost souběžného provádění průzkumů grafických označení krovových značek.
- Vlastník zajistí, aby dřevěné konstrukce a zdivo, které s nimi přichází do styku, byly ošetřeny bezbarvým chemickým prostředkem, který neobsahuje kyselinu boritou nebo borité soli.
- V případě výměn dřevěných prvků zajistí vlastník použití tradičních tesařských postupů.
- Vlastník zajistí, aby na střeše hlavní lodi v místech, kde bude po částečném rozkrytí doplněna nová měděná krytina, byla nová měď patinována do odstínu podobnému stávajícímu odstínu původní měděné krytiny.

- Po rozkrytí krovu svolá vlastník kontrolní den, na který pozve projektanta, dodavatele prací a zástupce odborné organizace a orgánu státní památkové péče. Bude znovu posouzen jeho stav, neboť v důsledku vývoje poškození dřevěných konstrukcí od doby zpracování PD do doby realizace bude třeba aktualizovat stav konstrukcí a nutnost výměn.
- Majitel bude svolávat kontrolní dny za účelem sledování akce, upřesňování postupů, materiálů a detailů stavby, na které pozve dodavatele prací, zástupce památkové péče a zástupce vlastníka. První kontrolní den svolá před zahájením prací.

Odůvodnění:

Správní řízení bylo zahájeno na základě žádosti, kterou podal zplnomocněný zástupce majitele objektu Římskokatolické farnosti Doubravník, IČ 48899267, se sídlem Doubravník 34, 592 61 Doubravník, společnost STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, se sídlem Hlinky 142c, 603 00 Brno. Žádost byla na Městský úřad Tišnov doručena dne 2. 1. 2017.

Dne 3. 1. 2017 byl požádán Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, o vyjádření k žádosti, a to ve smyslu § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění. Vyjádření odborného pracovníka PhDr. Hany Nedomové, č. j. NPÚ - 371/758/2017 ze dne 16. 1. 2017, bylo doručeno na Městský úřad Tišnov dne 23. 1. 2017 a bylo jedním z podkladů k vydání tohoto závazného stanoviska.

Dne 23. 1. 2017 vyzval Městský úřad Tišnov, odbor územního plánování, agenda památkové péče, žadatele, aby se dostavil a vyjádřil se k podkladům pro vydání závazného stanoviska. Dne 23. 1. 2017 se Ing. Petr Daniel, jednatel společnosti STABIL, spol. s r. o., která na základě plné moci zastupuje vlastníka objektu, seznámil s podklady pro vydání závazného stanoviska v této věci a nepožadoval se k nim vyjádřit.

Areál kostela Povýšení sv. Kříže s farou je nemovitou kulturní památkou a patří k nejhodnotnějším objektům městyse Doubravník. Náleží k významnému fondu monumentálních středověkých staveb na Moravě. Byl postaven jako rodinné pohřebiště pánů z Pernštejna a jeho velikost měla odpovídat významu mocného moravského rodu. Kostel byl založen v místě raně středověké svatyně, kde byli pohřbíváni nejvýznamnější členové rodu po celé období 15. stol. Za Jana z Pernštejna byla založena stavba nového kostela, která svou velkolepostí měla odpovídat vrcholnému společenskému postavení stavebníka. Nový kostel byl založen jako mohutná trojlodní halová stavba, která nese znaky gotiky a renesance. Použití bílého nedvědického mramoru na celou stavbu je pro sakrální stavbu v České republice unikátní. V r. 1867 byla ke kostelu přistavěna pohřební novogotická kaple Mitrovských z Nemyšle. Stavba kostela tak monumentálního rázu je pro venkov neprosto netypická.

Kostel z let 1535 – 1583 byl postaven na obdélném půdorysu jako trojlodní halová stavba s polygonálním závěrem, krytá vysokou sedlovou střechou, ze západní strany s věží krytou barokní bání. Hrobka Mitrovských byla přistavěna ze severní strany v r. 1867.

Zastřešení kostela je provedeno strmou střechou s pětibokým závěrem s valbou. Stávající krytina střechy je měděná, uložená na bednění. Měděné plechové tabule jsou svisle falcovány stojatým falcem, vodorovně falcem ležatým. Střecha je větrána půlkulatými měděnými vikýřky. Do střechy byl vsazen osmiboký sanktusník vrcholící jehlancem.

Projektová dokumentace řeší:

- 1) střechu a krov nad lodí kostela
- 2) střechu a krov nad věží kostela
- 3) dřevěné konstrukce ve věži kostela (patra věže)
- 4) schodiště a krov nad schodišťovou věží
- 5) krov a střechu nad sakristií
- 6) krov a střechu nad hrobkou Mitrovských (nad kaplí a hrobkou)

V rámci předložené projektové dokumentace je i odborný posudek stavu krovů a dřevěných konstrukcí. Z tohoto posudku vyplývá následující:

- 1) stav krovu a střechy nad lodí kostela lze označit za havarijní. Biotické poškození je kombinací více aktivních činitelů (houby, hmyz, netopýří výkaly).

- 2) Stav krovu a střechy nad věží – je označen stupněm č. 3, dřevo je napadeno aktivním tesaříkem, potěrníkem skladištním, na poškození se podílí rovněž netopýří trus.
- 3) Stav dřevěných konstrukcí ve věži – jsou napadeny aktivním červotočem, ve fošnách podlahy byla detekována houba, podmínky aktivity houby zde vytváří holubí trus; stav zvonové stolice se jeví bez závad.
- 4) Stav schodiště a krovu nad schodišťovou věží – krov věžičky se jeví bez poškození, dřevěné točité schodiště je ohroženo již svým konstrukčním charakterem, který způsobuje narušení rovnováhy obou vřeten. Vyosení vřetene, na kterém se podílí i ztráta pevnosti v uložení stupnic ve zdivu, je natolik závažné, že nebýt provizorních vzepření na několika místech, pravděpodobně by již došlo ke zřícení schodiště. Dřevěné stupně schodiště jsou napadeny dřevokazným hmyzem, červotočem. Stav lze označit za havarijní.
- 5) Stav krovu a střechy nad sakristií – jeví se bez vážnějších závad; zásadní je ovšem výskyt holubích hnízdišť a následné poškození holubím trusem.
- 6) Stav krovu a střechy nad kaplí v hrobce Mitrovských – jeví se bez vážnějšího poškození, pouze je třeba odstranit holubí trus.
- 7) Stav krovu a střechy nad hrobkou – lze označit za havarijní. Jednak jsou poškození biotického charakteru (tesařík, hniloba vlivem zatékání do konstrukce), a jednak nevhodným řemeslným zásahem do konstrukce (v západní části střechy jsou vazné trámy odříznuty před zhlavím tak, že nejsou uloženy na stěnu, ale v pozici jsou zachyceny pouze železnou kramlí).

V předložené projektové dokumentaci je navrženo:

Podstatou řešení je cílená výměna poškozených prvků v krovu nad lodí kostela, krovu nad hrobkou a kompletní výměna střešní bání na věži. Prvky napadené hnilobami budou odstraněny a nahrazeny novými, případně mohou být protézovány. Všechny výměny a protézy předpokládají zachování dimenzí stávajících prvků a dodržení tradičních tesařských postupů. V rámci sanačních zásahů je snaha o co nejmenší rozsah rozebrání stávající krytiny. Pro zachování autenticity dřevěných prvků krovu je v PD konstatováno jako nepřipustné jakékoli plošné otesávání, broušení a kartáčování povrchů ostrými kartáči. Povrchové očištění prvků krovu je možné provést jen ometáním smetáky či jemnými kartáči. Všechny prostory budou očištěny od suti a jiných zbytkových materiálů. S ohledem na situaci výskytu netopýřů budou exponovaná místa chráněna buď překrytím stříškami z pozinkovaného plechu, nebo umístěním OSB desek. Bání věže bude snesena jeřábem, bude vyrobena její kompletní kopie s důrazem na detaily spojů a řemeslné postupy. Krytinou bání bude opět měď s datací 1792 s tím, že do čela průčelí bude umístěn i nový letopočet obnovy. Bání bude opět na věž usazena jeřábem. Dřevěná část schodiště bude demontována a jednotlivé kusy očíslovány a odvezeny k ošetření ionizujícím zářením. Poté budou zpětně sestaveny s tím, že dojde k novému ukotvení čel stupnic do obvodového zdiva pomocí sklolaminátových tyčí, které budou pomocí chemických kotev vlepány do zdiva.

Lze konstatovat, že navrhovaná obnova krovové konstrukce a střešního pláště kostela je vzhledem ke stávajícímu stavu velmi nutná, zabrání se tak pokračující destrukci dřeva a pozdějším rozsáhlejšími škodami. Výměnu dřevěné konstrukce věžní bání za kopii lze z pohledu státní památkové péče akceptovat, neboť celkově bylo její poškození charakterizováno jako silně progresivní a lokální výměnou jednotlivých prvků, což by bylo vzhledem ke konstrukčnímu řešení bání velmi problematické, by nebylo docíleno zachování dlouhodobého uspokojivého stavebně technického stavu. Projektová dokumentace je zpracována velmi pečlivě s návrhem na opravu krovu klasickými tesařskými postupy, které nejen že zajistí požadované technické funkce střechy, ale současně zachovávají hodnotu krovu jako technické památky. Oprava krovových konstrukcí a střešního pláště kostela Povýšení sv. Kříže neohrožuje a nepoškozuje státní památkový zájem, z hlediska památkové péče je žádoucí a práce lze za dodržení podmínek tohoto závazného stanoviska realizovat.

Po rozkrytí střechy je možný přístup k různým detailům krovové konstrukce, které jsou za normálních okolností těžce přístupné a špatně viditelné. Úkolem památkové péče je ochrana autenticity dřevěných konstrukcí. Jedná se zejména o zachování tesařských značek a zápisů řemeslníků. Umožnění přístupu odborným pracovníkům NPÚ, oddělení průzkumů, výzkumů a dokumentací, pro možnost souběžného provádění průzkumů grafických označení krovových značek je nutné z hlediska dokumentačního pro podchycení a uchování co nejvíce informací, co se týče jak tesařských značek, popisků apod., tak původního způsobu zpracování krovu.

Celoplošný chemický nátěr dřevěných prvků s příměsí borité kyseliny či soli je nežádoucí vzhledem k tomu, že dřevo pod vlivem většiny nabízených chemických nátěrů na povrchu degraduje. Tyto chemické látky způsobují v průběhu času pomalé rozvláknování a korozi povrchu dřeva. Rovněž tak pigmentované nátěry jsou z hlediska památkové péče nepřijatelné.

Rozsah sanačního zásahu může být postupem doby od zpracování projektové dokumentace po realizaci pozměněn v důsledku postupující devastace či nemožnosti některé části krovu dostatečně prohlédnout. Z tohoto důvodu vyplývá požadavek na odbornou prohlídku krovu po rozkrytí a aktuální posouzení jeho stavu.

Požadavek na užití tradičních tesařských postupů vyplývá z potřeby co nejvíce se přiblížit původnímu způsobu zpracování a zachování autenticity krovu.

Požadavek, aby nová měděná krytina střechy, která bude doplněna po částečném rozkrytí, byla patinována do odstínu podobnému stávajícímu odstínu původní měděné krytiny, vychází z potřeby vizuálního sjednocení střešního pláště po opravě.

Požadavek na svolávání kontrolních dnů má oporu v zákoně, zejména v § 29 a 32, kde je stanoven dohled odborné organizace a dohled orgánu státní památkové péče. Zároveň plyne z povahy věci, že případné dílčí usměrnění - upřesnění, může být uplatněno pouze v přítomnosti všech dotčených stran. Kontrolní dny lze považovat za jeden ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

Městský úřad v Tišnově, odbor územního plánování, agenda památkové péče, posoudil navrženou opravu krovových konstrukcí a střešního pláště kostela dle projektové dokumentace dřevěných konstrukcí pro stavební povolení v rámci projektu „Revitalizace kostela Povýšení sv. Kříže“ v městysi Doubravník a při rozhodování vycházel z výše uvedených skutečností.

Poučení:

Toto závazné stanovisko je úkonem učiněným dotčeným orgánem pro řízení vedené stavebním úřadem ve smyslu § 44a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění, a není samostatným rozhodnutím ve smyslu § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v platném znění. Jeho obsah je dle § 149 odst. 1 správního řádu závazný pro výrokovou část rozhodnutí správního orgánu.

Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Námitky je možné uplatnit prostřednictvím odvolání proti rozhodnutí příslušného stavebního úřadu v této věci.

Otisk razítka

Bc. Eva Patloková
referentka odboru územního plánování
agenda památkové péče

Doručí se:

STABIL spol. s r.o., IČ 60727012, Hlinky 142c, 603 00 Brno

Na vědomí: Národní památkový ústav Brno

Městský úřad Tišnov, OSŘ

Městys Doubravník

Římskokatolická farnost Doubravník, Nedvědice 82, 592 62 Nedvědice

Vypraveno dne: 26. 1. 2017